

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПАНГАСІУСА

І.В. Дітріх, к.х.н, доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)

У статті розглянуто статистичні дані щодо процесів, які останнім часом відбуваються на світовому ринку пангасіуса. Визначено країни-лідери з виробництва даного виду риби, основні експортери та імпортери пангасіуса.

Ключові слова: пангасіус, заморожене філе, світовий ринок, експорт, імпорт.

Постановка проблеми. До 90-х років минулого століття пангасіус розводився у В'єтнамі в домогосподарствах для сімейного харчування, а вже на початку 2000-х він став важливою частиною в'єтнамського експорту [1]. Зі збільшенням поставок в ЄС досі зберігаються складнощі, викликані високими європейськими вимогами до якості продукції [3]. Якщо В'єтнам не створить ефективну стратегію розвитку сектора виробництва пангасіуса, роль країни як найбільшого експортера цієї риби може знизитися через зростання конкуренції. Останнім часом країни Південно-Східної Азії, зокрема, Філіппіни та Індонезія, почали нарощувати своє виробництво пангасіуса [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню світового ринку риби присвячені роботи таких вчених, як: Вдовенко Н.М., Лебська Т.К., Анфьорова О.М., Кернасюк Ю., Гринжевський М. В., Борщевський П. П. й інші вчені. При розгляді даних наукових праць звернуто увагу на загальні тенденції розвитку ринку риби, стан експортно-імпортних операцій та питання ціни продукту.

Метою статті є дослідження розвитку світового ринку пангасіуса та процесів, що відбуваються на ньому.

Виклад основного матеріалу. Пангасіус є однією з найпоширеніших у світовій торгівельній мережі прісноводних риб [1]. Протягом першої половини 2014 року імпорт філе пангасіуса замороженого більш ніж в 70 країнах збільшився на 77 % порівняно з першим півріччям 2013 року. Хоча США, найбільший ринок для філе пангасіуса замороженого, імпортував на 5 % менше, імпорт на ринки країн ЄС, Латинської Америки та Азії продовжує збільшуватися. Експортує пангасіус, переважно, В'єтнам [2].

Частка пангасіуса в структурі в'єтнамського експорту продукції аквакультури за перші шість місяців 2014 року склала 22,8 % (рисунок 1) [3; 4]. Виробництво продукції аквакультури у В'єтнамі в січні 2015 року становило 186 тисяч тонн, що на 1,8 % більше, ніж

у січні 2014 року. При цьому виробництво пангасіуса склало 24000 тонн, збільшившись в річному вираженні на 10,5 %.

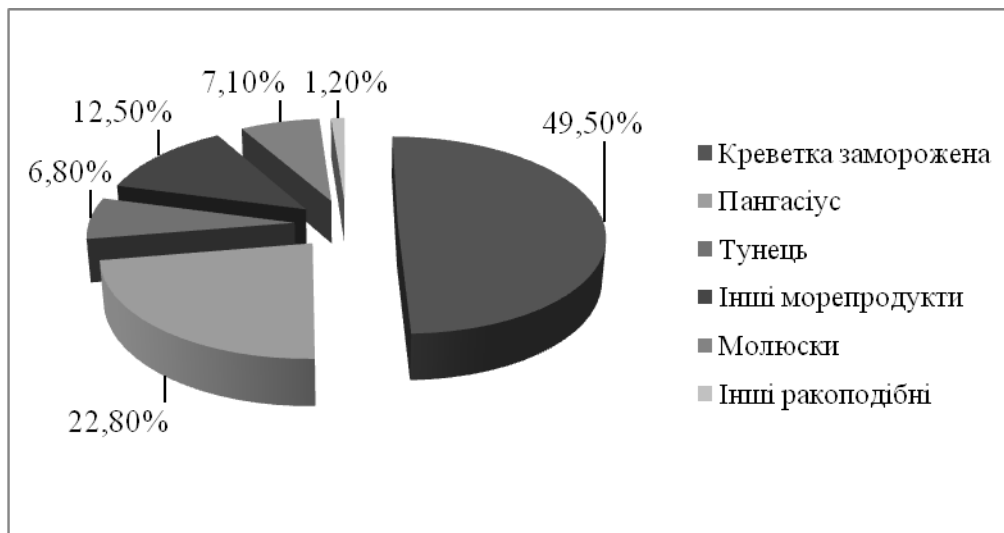

Рис. 1. Масова частка пангасіуса в експорті об'єктів рибної промисловості В'єтнама

Джерело: [4]

В сучасних умовах В'єтнам вирощує 90 % пангасіуса, що виробляється в усьому світі. Пангасіус розводиться в спеціалізованих фермах різних обсягів виробництва та форм власності, які розташовані в дельті річки Меконг. Ставки мають свій унікальний код [1].

У прагненні зміцнити промисловість, Міністерством сільського господарства та розвитку сільських районів (MARD) був схвалений п'ятирічний план, метою якого є збільшення виробництва пангасіуса до 1,6 млн тонн до 2020 року, збільшення території вирощування пангасіуса до 5500 гектарів і підвищення експорту до 650 тисяч тонн. План закликає до розширення інфраструктури, підвищення рівня якості і вдосконалення всього ланцюга виробництва [2; 5].

Пангасіус з В'єтнаму експортується в 150 країн та регіонів світу на загальну суму прибутку більше ніж 1,8 млрд долар США на рік, з яких на ЄС припадає 21 % (джерело: В'єтнамська Асоціація Експортерів і Виробників Морепродуктів) [2].

Великими імпортерами також є США, країни Південно-Східної Азії, Близький Схід (рисунок 2, таблиця 1 - 3) [1; 4].

Ринки пангасіуса в АСЕАН, Мексиці та Китаї до кінця 2014 року практично прийшли в норму, але зі збільшенням поставок в ЄС є складнощі, які обумовлені високими вимогами до якості продукції [3].

Протягом першої половини 2014 року, імпорт філе пангасіуса замороженого в ЄС, в тому числі, в країни, які є провідними імпортерами (Іспанія, Нідерланди, Німеччина) знизився майже на 10 % порівняно з аналогічним періодом в 2013 році, що, як вважається,

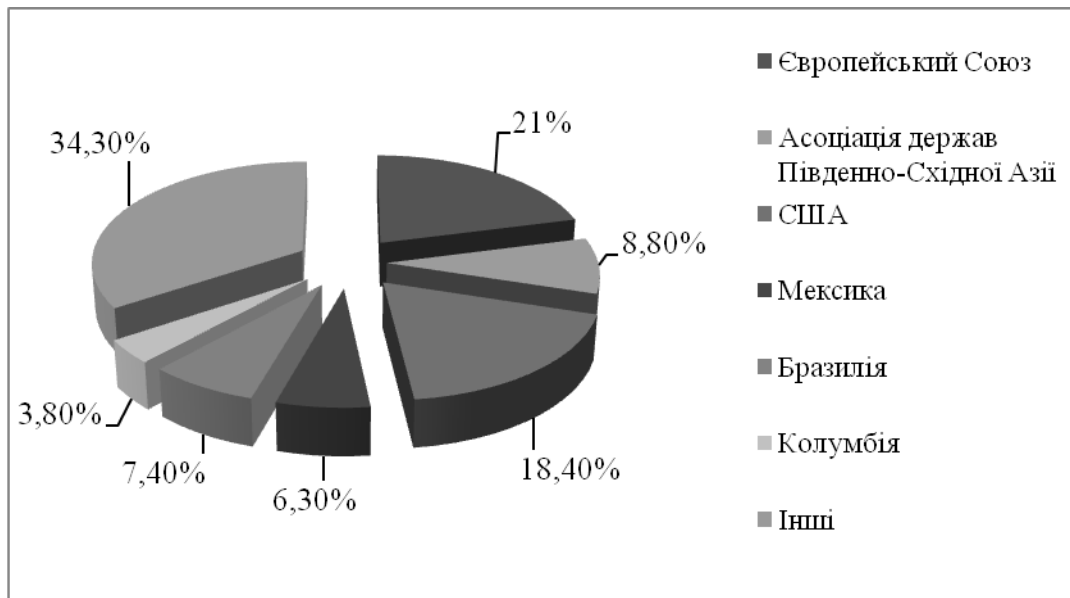

Рис. 2. Імпорт пангасіуса з В'єтнаму у січні-червні 2014 року (в натуральному вираженні)

Джерело: [4]

Таблиця 1 - Імпорт пангасіуса з В'єтнаму у січні-червні 2014 року

Ринки	Травень 2014 р. (млн. дол. США)	Червень 2014 р. (млн. дол. США)	Об'єм	Порівняно з червнем 2013 р. (%)	Січень-червень 2014 р. (млн. дол. США)	Об'єм	Порівняно з аналогічним періодом 2013 р. (%)
Європейський Союз	27,578	32,099	22,6	- 0,7	173,121	21,0	- 9,5
Іспанія	5,951	7,533	5,3	+ 25,0	42,992	5,2	+ 8,0
Нідерланди	4,686	6,482	4,6	+ 22,8	30,270	3,7	- 3,3
Німеччина	3,774	3,279	2,3	+ 14,9	20,306	2,5	- 9,1
Велика Британія	2,943	3,404	2,4	- 24,6	17,653	2,1	- 25,2
США	23,255	25,175	17,7	- 22,7	151,767	18,4	+ 15,1
Асоціація держав Південно-Східної Азії	14,091	12,731	8,9	+ 25,7	72,204	8,8	+ 38,4
Таїланд	5,288	4,074	2,9	+ 33,7	24,785	3,0	+7,7
Сінгапур	3,938	3,407	2,4	+ 26,1	18,939	2,3	+ 2,0
Філіппіни	2,534	2,409	1,7	+ 14,9	14,605	1,8	+ 18,2
Бразилія	7,268	9,016	6,3	+ 3,4	61,111	7,4	+ 1,7
Мексика	9,065	5,642	4,0	- 37,0	52,325	6,3	+ 15,8
Китай і Гонконг	8,732	8,055	5,7	+ 0,5	46,569	5,6	+ 7,7
Гонконг	3,500	3,519	2,5	+ 1,6	19,146	2,3	+ 27,0
Колумбія	5,152	5,015	3,5	+ 23,5	31,159	3,8	+ 10,2
Саудівська Аравія	6,126	5,206	3,7	+ 17,1	30,533	3,7	+ 4,3
Інші	34,606	39,396	27,7	+ 25,4	205,649	24,9	- 3,0
Разом	135,873	142,337	100	+ 1,2	824,438	100	

Джерело: [4]

Таблиця 2 - Імпорт пангасіуса (живого/охолодженого/замороженого/сушеного) з В'єтнаму у січні-червні 2014 року

Пангасіус (живий/охолоджений/заморожений/сушений)			
№	Ринки	Об'єм (млн. дол. США)	Масова частка (%)
1	США	151,485	18,55
2	Бразилія	61,111	7,49
3	Мексика	52,274	6,40
4	Китай і Гонконг	46,004	5,63
5	Іспанія	42,604	5,22
6	Колумбія	31,159	3,82
7	Саудівська Аравія	30,224	3,70
8	Нідерланди	27,504	3,37
9	Таїланд	23,487	2,88
10	Єгипет	20,132	2,47
Разом (№ 1-10)		485,984	59,52
Інші		330,466	40,48
Разом		816,450	100,00

Джерело: [4]

Таблиця 3 - Імпорт пангасіуса (переробленого) з В'єтнаму у січні-червні 2014 року

Пангасіус (перероблений)			
№	Нідерланди	Об'єм (млн. дол. США)	Масова частка (%)
1	Таїланд	2,766	34,63
2	Бразилія	1,298	16,25
3	Китай і Гонконг	0,565	7,07
4	Швейцарія	0,519	6,50
5	Німеччина	0,431	5,40
6	Іспанія	0,387	4,85
7	Сінгапур	0,331	4,14
8	Саудівська Аравія	0,309	3,87
9	США	0,282	3,53
10	Австралія	0,157	1,96
Разом (№ 1-10)		7,046	88,21
Інші		0,942	11,79
Разом		7,988	100,00

Джерело: [4]

пов'язано в основному з економічним спадом в ЄС. З іншого боку, відзначено зростання імпорту в деякі інші країни, а саме у Велику Британію, Італію, Словенію, Кіпр, Хорватію та Мальту [2].

Хоча пангасіус і увійшов у п'ятірку найбільш запитаних в США рибопродуктів, імпорт в 2014 році знизився. Дані Національної служби морського рибальства США (NMFS) свідчать, що за 11 місяців 2014 року США показник імпортованого пангасіусу з В'єтнаму знизився на 10,9 % порівняно з аналогічним періодом минулого року і склав 90912 тонн. При цьому, за даними в'єтнамської митниці, у вартісному вираженні експорт пангасіуса в США з 1 січня 2014 року по 15 грудня 2014 року знизився на 13,2%, склавши 316 290 000 доларів

США [6]. Проте США все ще залишаються другим за величиною ринком для в'єтнамського експорту цієї продукції.

У VASEP (В'єтнамська Асоціація Експортерів і Виробників Морепродуктів) відзначили, що проблеми з експортом пангасіуса в США викликані високими американськими тарифами, при цьому на Сполучені Штати припадає 18,7 % в'єтнамського експорту пангасіуса. Незважаючи на зниження обсягів експорту, середня ціна на поставлений в США в'єтнамський пангасіус за перші дев'ять місяців 2014 року склала 3,09 долара США, що на 1,31% вище, ніж за аналогічний період 2013 року [7].

Гонконг в першій половині 2014 року імпортував близько 8000 тонн філе пангасіуса замороженого з В'єтнаму.

Протягом перших чотирьох місяців 2014 року, експорт з В'єтнаму в Російську Федерацію збільшився на 14 % порівняно з аналогічним періодом 2013 року, досягнувши 29 млн. доларів США у вартісному вираженні. Російська Федерація є привабливим ринком для В'єтнаму через його податкові стимули і високий попит.

У період з січня по серпень 2014 року, Бразилія імпортувала близько 27 тисяч тонн філе пангасіуса замороженого з В'єтнаму, що на 88% більше, ніж порівняно з тим же періодом минулого року. Однак, через випадки порушення санітарно-гігієнічних вимог, Бразилія тимчасово призупинила імпорт пангасіуса [2].

За прогнозом Міністерства сільського господарства і розвитку сільських районів В'єтнаму, експорт пангасіуса в 2015 році повинен скласти 1,75 - 1,85 млрд. доларів США, що приблизно буде відповідати рівню 2014 року. Більшість експортних контрактів на поставки в'єтнамського пангасіуса укладено з ЄС (18 %), США (10 %), Гонконгом та Китаєм (12,5%), Мексикою (більше 9 %) [8].

Азійські країни, які планують вийти на світовий ринок пангасіуса, можуть потіснити В'єтнам з традиційних для нього експортних ринків. В сучасних умовах В'єтнам поряд з Таїландом, Камбоджею і Лаосом є одним з чотирьох найбільших виробників пангасіуса в дельті річки Меконг.

Такі країни як Індонезія та Філіппіни, почали активно нарощувати своє виробництво пангасіуса. Національне виробництво пангасіуса в Індонезії планується розвивати на річці Батангарі в Джамбі, де природні умови сприяють аквакультури. Передбачається, що тут буде створено найбільше в Індонезії господарство з вирощування пангасіуса, яке дозволить країні в майбутньому перевершити В'єтнам і стати найбільшим експортером пангасіуса в світі.

Департамент торгівлі та промисловості Філіппін приступає до реалізації національної програми з розвитку виробництва пангасіуса, на яку виділяється 15,8 млн. доларів США. Влада розраховує, що вже в 2016 році оборот цього сектора складе 945 млн. доларів. В

різних регіонах країни реалізуються 48 проектів з розширення виробництва пангасіуса, на додаток до яких розроблені ще 6 проектів по екологічно чистому вирощуванню цієї риби та виробництву кормів.

Керівництво Ямайки також приступило до розробки програми розвитку виробництва пангасіуса. Аналогічні заходи збирається вжити Пуерто-Ріко.

Таїланд, досить успішно розвиває аквакультуру та ефективно працює в сфері експорту рибопродуктів, також планує зосередитися на розведенні пангасіуса. Індія, в свою чергу, має намір щорічно експортувати близько 500 тисяч тонн пангасіуса. Ці країни будуть досить серйозними конкурентами В'єтнаму [9].

Висновки. Визначено, що в сучасних умовах світовим лідером з виробництва пангасіуса є В'єтнам. З'ясовано, що частка даного виду риби в структурі в'єтнамського експорту продукції аквакультури, складає понад 20%. Встановлені країни-конкуренти з виробництва пангасіуса, серед яких Філіппіни та Індонезія. Розглянуто загальні тенденції щодо розвитку ринку пангасіуса-сирцю та переробленого.

Список використаної літератури:

1. Пангасиус из Вьетнама: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vietnamnet.ru/panga>
2. Pangasius - November 2014 : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.globefish.org/pangasius-november-2014.html>
3. Производство пангасиуса во Вьетнаме выросло на 10% в январе: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dalekayaokraina.ru/lenta/rybnaya_otrasl/proizvodstvo_pangasiusa_vo_v_etname_vyroslo_na_10_v_yanvare/
4. Asean Seafood: [Електронний ресурс] . – 2014. – № 1. – р. 24 - 26. – Режим доступу до журналу: <http://issuu.com/duybox/docs/082014>
5. Вьетнамский экспорт пангасиуса в 2015 году должен составить 1.85 миллиарда американских долларов: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dalekayaokraina.ru/lenta/rybnaya_otrasl/v_etnamskij_eksport_pangasiusa_v_2015_godu_dol_zhen_sostavit_1_85_milliarda_amerikanskih_dollarov/
6. Американский импорт пангасиуса и минтая снизился: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dalekayaokraina.ru/lenta/rybnaya_otrasl/amerikanskij_import_pangasiusa_i_mintaya_snizilsya/

7. Американский импорт пангасиуса из Вьетнама снижается: [Электронный ресурс] – Режим доступа:

http://dalekayaokraina.ru/lenta/rybnaya_otrasl/amerikanskij_import_pangasiusa_iz_v_etnama_snizhaetsya/

8. Вьетнам отложил введение новых правил экспорта пангасиуса: [Электронный ресурс] – Режим доступа:

http://dalekayaokraina.ru/lenta/rybnaya_otrasl/v_etnam_otlozhil_vvedenie_novyh_pravil_eksporta_pangasiusa/

9. Вьетнамскому лидерству в экспорте пангасиуса угрожают конкуренты: [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://fishretail.ru/news/vetnamskomu-liderstvu-v-eksporte-pangasiusa-ugrogayut-konkurenti-342565>

Дітріх І.В. Сучасні тенденції розвитку світового ринку пангасіуса

У статті розглянуто статистичні дані щодо процесів, які останнім часом відбуваються на світовому ринку пангасіуса. Визначено країни-лідери з виробництва даного виду риби, основні експортери та імпортери пангасіуса.

Ключові слова: пангасіус, заморожене філе, світовий ринок, експорт, імпорт.

Дитрих И.В. Современные тенденции развития мирового рынка пангасиуса

В статье рассмотрены статистические данные о процессах, которые в последнее время происходят на мировом рынке пангасиуса. Определены страны-лидеры производства данного вида рыбы, основные экспортеры и импортеры пангасиуса.

Ключевые слова: пангасиус, замороженное филе, мировой рынок, экспорт, импорт.

Ditrich I.V. Modern trends in world pangasius market

The article examines statistics on the processes taking place in the global market pangasius recently. Determined leading countries producing this type of fish, the major exporters and importers of pangasius.

Keywords: pangasius, frozen fillets, world market, export, import.